

Slätterträff i Hofors

Denise från Gävleborgs länsförbund och Barbro från Hoforskretsen hälsade välkommen.

Presentation av deltagarna. Vilket härligt gäng med stor samlad kompetens!

Anders Janols, Idkerberget i Borlänge, visade bildspel om Åtgärdsprogram för hotade ängssvampar, länsstyrelsen Dalarnas slätter-gäng och roliga slätterbilder (se bilagor).

Grunden är inventeringen av Dalarnas ängar 1988-90, då 440 objekt. Uppföljning 2012: 150 lie- eller balkslagna ängar på ca 30 ha totalt. Läget är oroande. Länsstyrelsen gjorde en prioriteringslista och utbildade ett slättergäng som slår de som ingen annan slår. 2016 slog de 19 ängar på 3,7 ha. Generellt sköts byggnader på fäbodan bra, sämre med marken.

- Det är viktigt att jobba med människor och föra dialog så man får markägarna med sig. På flera ställen fick slättergänget övernatta, markägare spelade fiol för dem m.m. En mycket uppskattad hjälp!

Anders visade flera exempel på ängar med slätter, slätter och bete, röjning, restaurering. Ängsvädd, fältgentiana, låsbråken, Dalarnas första lokal för praktvaxskivling bl a. Ta er inte vatten över huvudet, börja med små blomrutor bara. Länsstyrelsen Dalarna ordnar årliga slätterkurser som är roliga och viktiga.

Barbro: Ängs- och hagmarksinventering i Gävleborg 1988-90 också. I Hofors 10 utpekade, endast 2 hävdas idag: Fäbods (kretsen) och Plars (Lage). Jungfrulin finns nästan bara kvar på Fäbods och har svarat bra på slätter. Söräng, inte för sent. Det finns ingen natur- och miljökompetens i kommunen. Har också en fäbodkultur.

P-O: NF Gävleborg åtog sig att hävda ett antal ängar inom de regionala miljömålen. Gävle Stad har några ängar de slår inom sina lokala miljömål. Flera små ängar inne i stan.

På Iggön utanför Gävle hade vi 3-4 fältgentiana som ökade till 950 ex. Det finns hopp!

Lage: Var inte alltför kategoriska med att fördöma snöre. Det är bättre än ingenting. Räfsningen är viktigare så att näringen förs bort. Ev kan vårbränning vara ett alternativ också. Det är mindre arbetskrävande och bättre för insekterna.

Janols: Isåfall snabb och ytlig brand tidigt på våren gärna när tjälen är kvar.

P-O: Jo men lieslätter är ju ändå mest beprövat. Att få bort gräset är det viktigaste. Det behövs mer folk på ängarna!

Intresserad av hur människor hade det förr. Då var det ju livsviktigt att få in foder till djuren. Ingen människa vill ha hö längre. Ängshö är för fint för hästar, men kor, får och smågnagare gillar det. Viktigt att hålla kunskapen vid liv hur man får fram foder till djuren, livsmedelsstrategiskt. Använda som grüngödsling i stadsodlingar etc. Länsstyrelsen slår rikkärr och höet går till central kompost. Hö kan tas till nya ängar för att sprida ängsfröer. Ovako har en stor gammal slaggtipp och de har bett kretsen anlägga en äng på toppen av den och vill göra den tillgänglig via en stig.

Tomas: Uppföljning av fältgentiana-lokaler i Gävleborg förra året, ca 100 st. Digital karta finns redan på Lst. Kraftledningsgator kan också vara fina lokaler. Lantbruksenheten har också uppgifter över de som får miljöstöd.

Swedol säljer lieblad för slipning. Knackliar köps via en Staffan som haft slipkurser, importeras från Österrike. Granngårdens liar är nog inte mycket att ha. I gamla tider hade varje lieman orv anpassat efter sig. På moderna liar kan man ställa in både orv och jordställningsvinkel.

Bidrag

Man kan söka miljöstöd från länsstyrelsen för allmänna värden och särskilda värden. Kan gå till den som utför arbetet, behöver ej äga marken.

LONA-medel. Säkert möjligt. Söks via kommunen och man behöver medfinansiering t ex i form av eget arbete.

Från åtgärdsprogrammen för hotade arter (ÅGP)? Tveksamt löper över 5-6 år, inget långsiktigt. Projektmedel från riksföreningen, endast ett år.

Hur bli fler?

Börja i det lilla! P-O visade barnen genom att gräva ut en kvadratmeter och utarmade den jorden, la i grus och sådde i ängsfrön. Utökad lite varje år, nu 10 m². Var inte rädd för att det är för mycket jobb, det går att börja i mycket liten skala. Barnen ser inte bara gräsmattan utan numera även blommor. P-O har fått fastighetsskötarna att sluta klippa gräsmattan och slår numera med lie.

Tips från Dalarna att jaktlag slår ängen i byn.

Kan myndigheter hjälpa till? Ja, länsstyrelsen kan slå om det är Natura 2000-område. Om markägaren inte har möjlighet så är det statens ansvar och länsstyrelsens naturbevakare slår. Dela ut räfsor på Arbetsförmedlingen!

Länsstyrelsen Gävleborg kollar ängarna på ett rullande schema var 6:e år. Får inte per automatik kännedom om ägarbyte etc.

Nordanstig använder EU-pengarna till en middag för alla som hjälpt till med slåttern. Trevligt!

Bjursås kurs i att göra hässjevirke. Kul grej!

Hässjning på tråd ger bättre torkning än på trä.

Äng inne i Falun, bredvid tre förskolor. Har skötselkontrakt med kommunen. Startade som studiecirkel med flera nya i slåttersammanhang. Fagning, röjning av sly först, slog i början av juli redan, positiv stämning trots hällregn. Fika viktigast! Natursnokarna har projekt på gång för förskolorna i närheten nu i vår.

Gävle har haft förskolebarn som utfört fagningen. 20 barn med räfsor – härlig syn! Kommunen har en arbetshäst Berta så barnen får åka hölass. Mycket uppskattat!

Få liemän/kvinnor men även för få liar. Säg åt folk att bara komma, ha liar att låna ut, folk som slipar etc. Mattias har trampslip som han brukar ha med och visa, men då behövs ju släpvagn. Enklare med knacklie i fält.

Tips från Borlänge; bjud på enbärdricka, ta hjälp av asylsökande.

Lunch från Gammelstilla Café med potatis från Västanhede, naturbeteskött från Vinnarsjö Gårdsslakteri resp. grönsaksbollar och svampsås från Torsåker samt fläderblomsdricka och vitkålssallad.

Det finns ju även mular som håller landskapet öppet. Ex från Hofors där bönder lånade ut sina djur och kommunen bidrog med att söka pengar till stängsel. Numera ansvarar Ovako för att hyra in djur som får beta av ett område på 5 ha längs E16.

Erbjudande om gratis föreläsning om biologisk mångfald, slätter, beteshagar, fåbodar etc. med Anders Janols och Stefan Olander. Blommande och surrande lustgårdar, viktiga för framtida livsmedelsförsörjning. Krets el dyl behöver endast betala reseersättning. Arvodet betalas genom fåbodprojektet.

Vägkanter. Problem att man slår för tidigt, inte tar bort gräset och dödar de insekter som finns. Tomas Ljung på länsstyrelsen höll i projektet Artrika vägkanter, bl a en vägkantsflora. Tyvärr har mycket förstörts av entreprenörer som slår på fel tid, med kätting djupt ner i jorden etc. Även problem med lupiner som tar över all annan flora och dessutom är kvävefixerande och ökar gödningen. Skriv en motion till riks att uppvakta Trafikverket. Huvudkontoret ligger i Borlänge, kan bjuda in några tjänstemän därifrån. Antilupindag eller lupinfestival (Hudiksvall?) när man går man ur huse och samlar lupiner på torget.

Boktips: Livet omkring oss. Säljs för 160 kr av Lage.

Hur går vi vidare?

- Karta över vilka ängar som slås, av Naturskyddsföreningen i första hand. Kansliet gör en enkät till kretsarna om vilka ängar som slås. Börja kolla riks enkät om slätter för 6-7 år sedan. Kolla även med länsstyrelsernas lantbruksenheter.
- Ängsnätverk. Motion till riksstämman.
- Bjuda in varandra till slätterängar medan det blommar, vartannat år Gävleborg-Dalarna. Börja med Lages gård, ängssvampar i Dalarna t ex.
- Guidning av olika experter. Folkligt, ligg inte på för hög nivå, skräm inte bort människor. Gott exempel tidigare vandring längs Testeboån.
- Bioblitz – snabbinventering av ett område. På en högre nivå.
- Gå ut till media med att man kan börja med en liten ruta bara, att det är så enkelt.
- Länsstyrelsen Dalarnas rapport om ängssvampar av Anders Janols:
<http://www.lansstyrelsen.se/dalarna/Sv/publikationer/rapporter-2012/Pages/201210-angssvampar-i-dalarna.aspx>

Dagens höjdpunkt enligt deltagarna

- Lärt mig att det finns ängssvampar
- Längtar efter att slå i sommar
- Kul idé med studiebesök
- Inspirerad av projektet i Dalarna, hitta jaktlag etc som kan slå
- Vill krypa på knä och leta ängssvampar
- Intressant träff, har aldrig varit på NF träff
- Kul att träffa andra som är intresserade av samma saker
- Lärorikt och bra att det finns så många som är intresserade. Vi har kommit så långt ifrån naturen. Fler människor på ängen ger nya ambassadörer för naturen och miljöfrågorna. Ängen kan vara en startpunkt.
- Viktigt att vi har trevligt. Hitta aktörer som vi normalt inte samarbetar med. Inspirerad av Lages bok. Att länsstyrelsen Gävleborg var med.
- Bra att träffa fler med samma bekymmer. Svindlande vilken kontinuitet som ligger bakom, 250-300 år kanske. Hänger på en skör tråd. Viktigt att omsätta kunskapen i praktisk handling.
- Nya uppslag. Kan man hjälpa varandra att slå på grannkretsens äng? Slätterkalender. Början på nåt större och bättre.
- Bra och intressant dag. Ska börja hemma på gården och ska vara med på någon slätteraktivitet. Tänk om man kan få med sig skolorna.
- Fått energi av att träffa andra
- Roligt och intressant
- Glad att det finns så många engagerade. Vill gärna åka ut och kolla på de andra.
- Gott fika och mat med tanke